

TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ
XO'JALIGINI MEXANIZATSIYALASH
MUHANDISLARI INSTITUTI

Fan:

**Qishloq xo'jaligi maxsulotlarini
dastlabki qayta ishlashni
mexanizatsiyalash.**

Mavzu

01

**QISHLOQ XO'JALIK MAXSULOTLARINI
SAQLASH VA DASTLABKI QAYTA ISHLASHNI
MEXANIZATSIYALASH AXAMIYATI.**

**JUMATOV YAKUBBAY
KARIMBOYEVICH**

Qishloq xo'jaligi texnika va
texnologiyalari kafedrası,
docenti

REJA:

- 1. Kirish.**
- 2. Fanning maqsad va vazifalari**
- 3. Qishloq xo'jalik mahsulotlarini dastlabki qayta ishlash fanining rivojlanish tarixi va mexanizatsiyaning ahamiyati.**

“Qishloq xo‘jaligi maxsulotlarini dastlabki qayta ishlashni mexanizatsiyalash” fanini Sizlar bilan 6-semestr davomida o‘rganib chiqamiz.

6-semestr

Ma’ruza – 30 soat

Amaliy mashg‘ulot – 30 soat

Mustaqil ta`lim – 120 soat

Kredit miqdori– 6 kredit

Qishloq xo‘jaligi maxsulotlarini dastlabki qayta ishlashni mexanizatsiyalash.

Asosiy adabiyotlar

1. **Shaumarov X.B. Islamov S.Ya. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va birlamchi qayta ishlash texnologiyasi. Toshkent, 2011.**
2. **Bo'riyev X.CH., Jo'rayev R., Alimov O. - Don mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash. T., "Mexnat", 1997 y.**
3. **X.Bo'riev, R.Jo'raev, A.Olimov «Meva sabzavotlarni saqlash va ularga dastlabki ishlov berish». Toshkent. 2004.**
4. **R.Oripov, I.Sulaymanov, E.Umurzoqov «Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash texnologiyasi» Toshkent, 1991**
5. **Nuritov I.R. «Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash qurilmalari» fanidan ma'ruzalar to'plami. Toshkent, 2000y. 79 bet.**

Fanning maqsadi

- **Fanning o‘qitishdan asosiy maqsad** - agrar soha mahsulotlarini yetishtirish, saqlash va dastlabki ishlov berishdagi texnologik jarayonlarni zamonaviy, energiya tejamkor bo‘lgan texnik vositalar, jihoz va qurilmalar tizimidan samarali foydalanish asosida bajarishga va mahsulot tannarxi qismidagi mablag‘ harajatlarini kamaytirishga erishishdir.

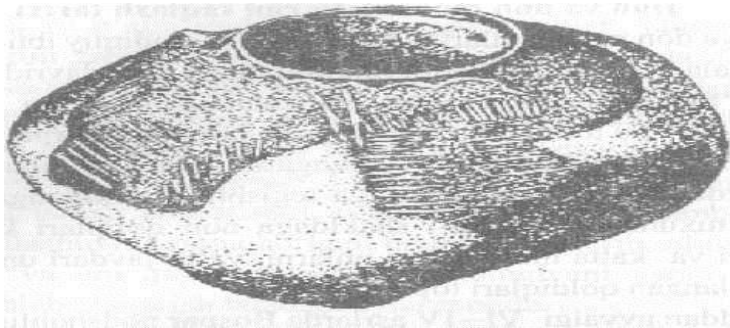
Fanning vazifasi

- **Fanning vazifasi** - qishloq xo‘jalik mahsulotlarini tayyorlash texnologik jarayonlari, vositalari va energetikasining turlari, mexanizatsiyalashgan ishlarni bajarishda qo‘llaniladigan energetik vosita va ishchi mashinalarining tuzilishi, ularni texnik va ergonomik ko‘rsatgichlarini o‘rganish hamda ularni tanlash va ishga tayyorlash; yetishtirilgan mahsulotlarni yig‘ib-terib olish, dastlabki ishlov berish hamda saqlash texnologiyalari va mashinalarining tuzilishi va ish jarayonlari bilan tanishish, agregatlarni tuzish va ulardan samarali foydalanishni o‘rgatishdan iborat.

Qishloq xo'jalik maxsulotlarini saqlash va qayta ishlash tarixi

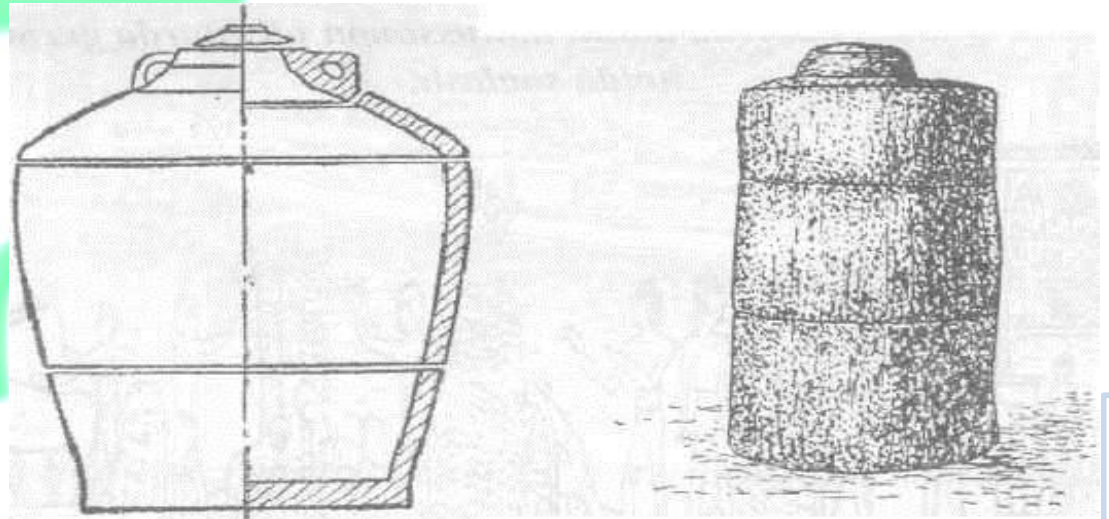
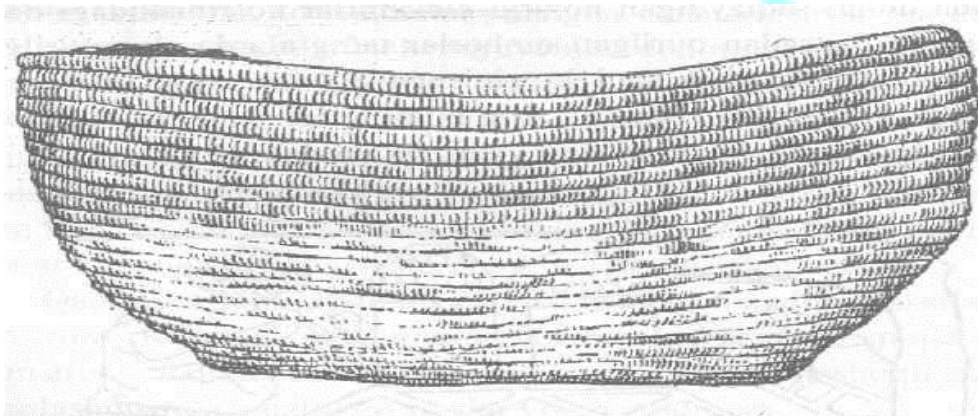
- Qishloq xo'jalik maxsulotlarini insonlar tomonidan iste'mol qilinishidan buyon uni saqlash va qayta ishlash bilan shug'ullanib kelingan. Etishtirilgan mahsulotni nes-nobud qilmasdan hamda uning sifatini pasaytirmasdan saqlash, undan foydalanish qadimdan inson ehtiyojlaridan biri bo'lgan.
- Ko'chmanchi xalqlar ham yig'ilgan meva va urug'larni saqlash uchun maxsus erto'lalar qurushgan. Ayniqsa, xalqlar o'troq bo'lib yashagan paytda ortiqcha mahsulotlarni turli xil zararkunandalardan ham asrashni o'rgana boshlagan.
- Mamlakatimizning turli xududlarida olib borilgan arxologik qazishmalar qishloq xo'jalik maxsulotlarini saqlash quldorlik tuzumi davridayoq amalga oshirilganligi haqida dalolat berayapti. Bunda maxsulotlar saqlanadigan kuza va boshqa idishlar diqqatga sazavordir.

Don mahsulotlari yerga ko‘milgan holda katta-katta xumlarda saqlash.

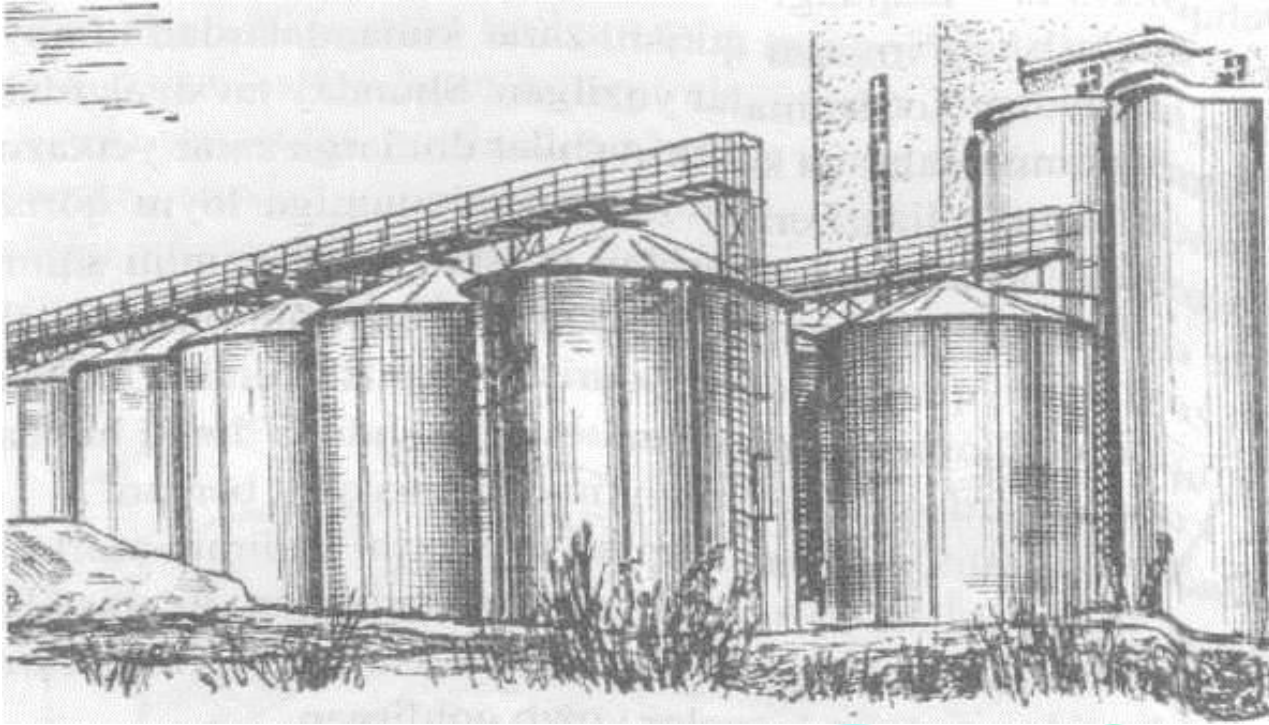
Yaqin Sharqda don mahsulotlari yer to‘lalarda katta-katta xumlarda saqlash keng qo‘llanilgan. Bunday xumlar to‘g‘ridan- to‘g‘ri maxsus yerto‘lalarda yasalgan, ularning balandligi ikki metr va undan ortiq bo‘lgan.

Don mahsulotlarini yerto‘lalarda katta-katta savatlarda saqlash.

- Agrosanoat kompleksi samaradorligini oshirish, aholini oziq-ovqat maxsulotlari bilan ta'minlanishini keskin yaxshilash hamda uning uzluksizligiga imkoniyat yaratish hozirgi davrning eng ma'sulyatli masalasidir. Ayniqsa aholini oziq-ovqat maxsulotlari bilan yil bo'yi ta'minlab turish uchun xo'jaliklarda qishloq xo'jalik maxsulotlarini saqlash va qayta ishlash ishlariga alohida e'tibor berish lozim.
- Ma'lumki, qishloq xo'jalik maxsulotlari yilning muyan mavsumida etishtiriladi, shu sababli ularni uzoq vaqt saqlash va qayta ishlashni tashkil qilmagan holda axolini yil bo'yi turli maxsulotlar bilan ta'minlash masalasini hal qilib bo'lmaydi. Qishloq xo'jalik maxsulotlarini ishlab chiqish ko'paygani sari ularni saqlash va qayta ishlash ham takomillashtirilmoqda, yangi zamonoviy omborxonalar qurilmoqda.

Metalli don saqlsh omborlari

Vaqtincha to'kib qo'yish, saralash, quritish uchun bostirma va maydonchaga ega bo'lgan zamonaviy sabzavot ombori

Qishloq xo'jaligi maxsulotlarini yetishtirishda mexanizatsiyalash darjasi

Qishloq xo'jaligi ekinlarini yetishtirishda bajariladigan ishlarni mexanizatsiyalash darajasi

Paxtachilikda 70-75 %,

g'allachilikda 85-90%,

yem-xashak tayorlashda 80-85%,

sabzavot-polizchilikda 70-75%,

bog' va uzumchilikda esa 50-55% tashkil etadi.

mashinalarning harakati davomida amalga oshadi Ular ishlov berish ishlarini bevosita dalada amalga oshiradi.

o'rnatiladi. Ular tashib keltirilgan mahsulotlarga ishlov beradi.

ДОН ВА ДУККАКЛИ МАҲСУЛОТЛАРНИ ТОЗАЛАШ ҲАМДА САРАЛАШ УСКУНАСИ

0:38 / 2:03

Прокрутите экран вниз, чтобы посмотреть подробную информацию

Ko'chma mashinalar g'ildiraklar bilan jihozlangan. Mahsulotga ishlov berishda ularni bir joydan ikkinchi joyga ko'chirib turiladi.

Olib yuriladigan mashinlar, ular issiqxonalar va tog' oldi dehqonchiligida qo'llaniladi.

ДОН ВА ДУККАКЛИ МАҲСУЛОТЛАРНИ ТОЗАЛАШ ҲАМДА САРАЛАШ УСКУНАСИ

ҲАМДА САРАЛАШ УСКУНАСИ

Ушбу ускуна мош, ловия, гуруч, нохот, маккажўхори, писта, кунжут ва бошқа дуккакли экин маҳсулотларини чанг, тош, қобиғи ва аҳлатлардан тозалаб, ўлчамларига қараб саралаб беради.

0:11 / 2:03 Прокрутите экран вниз, чтобы посмотреть подробную информацию

ДОН ВА ДУККАКЛИ МАҲСУЛОТЛАРНИ ТОЗАЛАШ ҲАМДА САРАЛАШ УСКУНАСИ

ТЕХНИК КУСАТКИЛАРИ

Тозалаш босқичлари:	4
Сито ўлчамлари:	1000x2000мм
Кучланиш:	380В
Вентиляция қувват сарфи:	5,5кВт
Вибратор қувват сарфи:	2 x 0,37кВт
Элеватор қувват сарфи:	0,75кВт
Клапан қувват сарфи:	0,75кВт
Умумий электр энергия сарфи:	7,74кВт/соат
Саралаш қуввати:	5000кг/соат
Ускуна ўлчамлари:	4500x1840x3380мм

Ускуна оғирлиги: 1530кг

0:31 / 2:03 Прокрутите экран вниз, чтобы посмотреть подробную информацию

Nazorat savollar

1. Qadimda qishloq xo'jalik maxsulotlari qanday saqlangan shu haqida tushuncha bering.
2. Qadimda qishloq xo'jalik maxsulotlaridan donli maxsulotlar dastlab qanday ajratib olingan shu haqida tushuncha bering.
3. Fanning vazifasi haqida tushuncha bering.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT

JUMATOV YAKUBBAY
KARIMBAYEBICH

